

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

De gemeente Groningen heeft de ambitie om in 2030 afvalvrij te worden en het gebruik van primaire grondstoffen in datzelfde jaar te halveren. Om dat te bereiken, verschuift de gemeente in haar rol naar 'grondstoffenmanager' en onderstreept daarmee het belang van een circulaire economie en de rol die ze daarin kan vervullen.

Het aantal inwoners in onze gemeente groeit en bezoekersaantallen zijn verdubbeld sinds de komst van het tweede afvalbrengstation waarmee een derde afvalbrengstation noodzakelijk is. Daarnaast bieden de huidige twee locaties voor de huidige afvalstromen een te klein voedingsgebied. Ook heeft niet iedereen een auto wat het bereiken van een afvalbrengstation bemoeilijkt. Door dichterbij de doelgroep een locatie te realiseren versterken we de inzameling van **gescheiden afvalstromen**. De circulariteitshub is de plek waar niet alleen inwoners hun grofvuil weg kunnen brengen, maar waar ook een kringloopwinkel zit en waar ruimte is voor upcycling, demontage en repareren. Door de functie van een afvalbrengstation te combineren met andere functionaliteiten (in samenwerking met andere partijen zoals Werkpro) bevorderen we hoogwaardig hergebruik en brengen we ons doel van Groningen afvalvrij 2030 dichterbij. Daarnaast wordt er een oplossing geboden voor een ruimtelijk probleem. Het kringloopbedrijf van Goud Goed moet namelijk in 2025 vertrekken van het Damsterdiep vanwege de komst van de nieuwe wijk Stadshavens.

De afgelopen periode is er een programma van eisen opgesteld voor de circulariteitshub en is er gezocht naar een geschikte locatie die aan de juiste kant van de stad is gelegen. De locatie Van der Hoopstraat 3 is daarbij als enige geschikte locatie naar voren gekomen. Voor één van de functies van het concept, namelijk bedrijfsruimte voor innovatieve bedrijven in de afvalbranche, is op de genoemde locatie geen ruimte. Deze functie willen we daarom een plek elders geven, bijvoorbeeld bij het afvalbrengstation aan de Duinkerkenstraat of op locaties in de stad, bijvoorbeeld waar reeds samenwerkingen zijn met het onderwijs en bedrijfsleven rondom onze grondstoffen.

De realisatie van de C-hub brengt ons (naast alle andere maatregelen zoals repaircafe's en milieustraten) een stap dichterbij ons doel om Afvalvrij in 2030.

Kader

Reeds in het afvalbeheerplan 2016-2020 is nut en noodzaak aangegeven. In het huidige coalitieakkoord is het plan opgenomen om deze definitief te realiseren. Dit als één van de maatregelen om afvalloosheid te bewerkstelligen. De ambitie om een circulariteitshub te realiseren sluit naadloos aan bij de doelstelling van het rijk om circulaire ambachtscentra te realiseren en om de transitie naar een circulaire economie te realiseren.

Argumenten en afwegingen

Combinatie van functies om meer hoogwaardig hergebruik mogelijk te maken

Om het doel Groningen afvalvrij in 2030 te realiseren is het onder andere belangrijk dat alle inwoners de mogelijkheid hebben om hun grofvuil weg te brengen. Voor inwoners in het noorden van de stad is dat lastig, zeker als ze geen eigen auto hebben. Daarom wordt voorgesteld om een nieuwe locatie te creëren aan de Van der Hoopstraat 3. Het is niet langer gebruikelijk om afvalbrengstations te ontwerpen zonder een koppeling met andere functionaliteiten waarmee hoogwaardig hergebruik wordt bevorderd. Daarom verlegt de beoogde Circulariteitshub de focus naar het voorkomen van onnodig weggooiën van spullen en materialen. Voordat inwoners met grofvuil het afvalbrengstation opkomen wordt aan hun gevraagd wat ze bij zich hebben. Potentiële kringloopspullen worden geselecteerd alsook spullen die een tweede leven kunnen krijgen via uncyclen, repareren of het maken van nieuwe producten uit bestaande materialen. Het repareren, upcyclen en verkopen vindt plaats in het kringloopgedeelte van de Circulariteitshub. Dit gedeelte wordt geëxploiteerd door Werkpro GoudGoed en de werkzaamheden bieden o.a. werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast is dit een laagdrempelig ontmoetingsplek voor inwoners. Bovendien maakt de locatie het makkelijker voor inwoners van de omliggende wijken om producten te laten repareren en om nieuwe kringloopspullen te kopen. Er zal een koppeling worden gelegd met de kennisinstellingen. De activiteiten lenen zich goed voor studentenopdrachten en stages. Zo krijgen spullen die oorspronkelijk worden gezien als afval weer waarde of een verlengde levensduur doordat ze worden hergebruikt.

Locatiekeuze

Groningen kent momenteel twee afvalbrengstations, hierin is de grootste gelegen aan de Duinkerkenstraat in het zuidoosten van de stad. De tweede locatie ligt aan de Elektronstraat, de westzijde van de stad. Om een betere

dekkingsgraad van inbrengpunten te creëren, is het daarom nodig om aan de noordzijde van de stad een inbrenglocatie te verwezenlijken. Een voordeel van een afvalbrenghstation in dit gebied, is dat dit naar verwachting zal leiden tot minder dumpingen van grofvuil die regelmatig in de omliggende buurten plaatsvinden. In een 3 jaar durende zoektocht naar een geschikte locatie voor de C-hub waarin ook het van Simmerenterrein en de Oostersluislocatie als opties zijn onderzocht, is de voormalige iederz-locatie als kansrijke optie benoemd. De kavel, Van der Hoopstraat 3, bevindt zich direct aan de ringweg en ten noorden van de wijk De Hoogte. Deze locatie ligt aan de juiste kant van de stad, ligt buiten het huidige voedingsgebied van de twee andere inbrenglocaties en de afvalstromen kunnen door de ontsluiting op de ringweg over grotere afstanden goed worden afgevoerd.

Haalbaarheidsonderzoek v.d. Hoopstraat 3

Adviesbureau Sweco heeft vervolgens opdracht gekregen een onderzoek uit te voeren voor de locatie Van der Hoopstraat 3 waarbij de hoofdvraag was het concept in te passen op deze locatie. De eerste stap van dit onderzoek was het opstellen van een programma van eisen (PvE) en een hoofdopzet voor de logistieke afhandeling. Vervolgens is er een schetsontwerp voor de locatie opgesteld.

Het PvE van Sweco geeft aan dat er in totaal 8.980 m² aan terreinoppervlakte benodigd is. Vanuit dat oogpunt biedt de onderzochte locatie voldoende ruimte. De locatie is echter een L vormige kavel die wegloopt in een punt en deze vorm maakte van het inpassen van de gewenste functies een moeilijke puzzel. De locatie is binnen dit onderzoek ook getoetst aan criteria m.b.t. veiligheid, milieu en verkeer. Het terrein ligt naast een afrit van de ringweg, bij een locatie voor opslag van brandstoffen en op het naastgelegen perceel is een ambulancepost gevestigd. Dit maakt dat de bufferfunctie voor bezoekend verkeer van de C-hub niet op de openbare weg kan. In overleg met een verkeersontwerper van de gemeente heeft Sweco uiteindelijk een schetsindeling gemaakt waarbij alle functies van de C-hub kunnen worden ingepast op de onderzochte locatie (zie figuur hieronder).

Omdat de getoonde schetsindeling van de kavel geen marge biedt voor een mogelijke vraag naar extra ruimte, leek het verstandig de schets in dit stadium al enigszins te optimaliseren. Een optimaliseringslag geeft dan immers de mogelijkheid het terrein vanuit logistiek opzicht beter/efficiënter in te richten en biedt het, zoals aangegeven, ruimte om de acceptatiestraat zo nodig uit te breiden of meer fracties in te zamelen. Ten eerste is in overleg met WerkPro (als toekomstige exploitant van het kringloopbedrijf) besloten om uit te gaan van een iets kleinere (15%) bedrijfsruimte. De tweede optimalisering betreft de bedrijfsruimte voor startups in de afvalbranche. Het is niet noodzakelijk deze functie direct aan deze C-hub te koppelen, omdat we deze startups wel ruimte kunnen bieden in de nabijheid van het afvalbrengstation op het perceel van de ARCG aan de Duinkerkenstraat of elders (denk aan bestaande bedrijven en onderwijsinstellingen waar inmiddels een koppeling bestaat met grondstoffen). Deze twee optimaliseringslagen zijn nog niet in de bovenstaande schetsuitwerking meegenomen; dat wordt gedaan in de ontwerpfase van het project.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Bij het vooronderzoek zijn diverse partijen, zoals Werkpro, GoudGoed, Werkgroep woonomgeving Korrewegwijk, WIJ Groningen en directie Werk en DMO (participatie en werkgelegenheidskansen, o.a. voor basisbannen), betrokken geweest om samen alle mogelijkheden en kansen rondom o.a. de nut en noodzaak en participatie te onderzoeken. Bij de inpassing van de kringloopfunctie waren de grootste kringlooporganisaties betrokken. Door interne afwegingen van bepaalde kringlooporganisaties, is besloten dat we verder gaan met Werkpro & GoudGoed om dit vorm te geven. Er is urgentie vanwege de verwachtingen en het feit dat het proces tot nu toe zo lang loopt. Werkpro en GoudGoed willen intrekken omdat ze weg moeten aan het Damsterdiep als gevolg van de beoogde ontwikkelingen van nieuwbouw aldaar.

Financiële consequenties

Investing

De kostenindicatie voor de totale realisatie van de circulariteitshub bedraagt €14,5 miljoen. Dit bedrag is berekend met behulp van globale kengetallen op basis van het huidige PvE van de circulariteitshub. In deze kostenindicatie is rekening gehouden met het huidige prijspeil en mogelijke toekomstige bouwkostenstijging tot het einde van de geplande uitvoering (2025-2026). Voor de aanpassing van wegen buiten het perceel, aanpassing nutsvoorzieningen, eventuele sanering van asbest, bodem etc. is een ruime post onvoorzien opgenomen. Nadere uitwerking is noodzakelijk om meer zekerheid te verkrijgen over de omvang van de te nemen maatregelen en de hieraan verbonden kosten.

Een belangrijk onderdeel van de inrichting van de nieuwe C-hub is de inbrengstraat. Eerst alles inleveren wat direct kan worden hergebruikt binnen de kringloopwinkel, vervolgens het gratis gedeelte en als laatste het te betalen deel dat gewogen moet worden.

Een zelfde inbrengstraat moet gerealiseerd worden op de twee andere afvalbrengstations. Met de aanpassing van de inrichting zijn kosten gemoed. Hiertegenover staan de kosten die worden vermeden doordat deze stromen weer worden hergebruikt in plaats van verwerkt.

Sloopkosten

De sloopkosten en de afwaardering van de bestaande panden bedragen €0,6 miljoen. Deze eenmalige kosten nemen we op in de begroting 2025 en worden gedekt uit de voorziening Afvalstoffenheffing.

Exploitatie

In het voorbereidingstraject besteden we, naast de bouw- en ontwikkelkosten, ruim aandacht aan de toekomstige exploitatiekosten van het gebouw. De realisatie van de circulariteitshub wordt vanuit het idee van beheersing van 'total cost of ownership' aangevlogen. Niet alleen de investeringskosten, maar ook de onderhouds-, exploitatie- en andere operationele kosten zijn voor ons van belang. Zo zorgen we ervoor dat we in een vroeg stadium van het project bewust werken aan de kosten en dekking ervan. Deze aanpak past in de algehele maatschappelijke trend van toenemende zorg voor duurzame ontwikkelingen en voorspelbaar financieel beheer. De aanpak van total cost of ownership uit zich onder andere in de financiële onderbouwing. We hebben naast de financiële onderbouwing van de investeringskosten opzet ook de verwachte exploitatiekosten en opbrengsten gedurende een periode van 40 jaar doorgerekend. De omvang van de verwachte gebouw gerelateerde kosten bedraagt €0,9 miljoen en de verwachte exploitatie (personeel en materiaal) bedraagt €1 mln. De totaal geraamde toename van de kosten bedraagt circa €2.6 miljoen (waarvan €0,7 mln compensabele BTW). Door effectuering van de inbrengstraat minder stromen daadwerkelijk worden aangeboden op de afvalbrengstations waardoor de kosten verbonden aan verwerking verder afnemen.

De stijging van het tarief kan ook beperkt worden door het niet doorberekenen van de compensabele BTW in het tarief.

In het vervolgproces zal tijdens elke stap van de ontwerpfasen (schets, voorlopig en definitief) ook de investeringsraming én exploitatieraming worden doorgerekend en getoetst aan de uitgangspunten (inzamelpunt, acceptatiestraat, kringloop en bufferfunctieverkeer), zodat gedurende de ontwerpfasen ook financieel kan worden bijgestuurd.

Netcongestie

Met de huidige aansluitingen verwachten we geen problemen met de netcongestie.

Vorbereidingskrediet

De kostenindicatie geeft richting aan de investeringsomvang en de hieraan verbonden toekomstige kosten van rente, afschrijving en andere exploitatiekosten. Dit biedt nog geen concreet zicht op de uiteindelijke kosten. Om te kunnen gaan starten met de realisatie is het nodig om het ontwerpproces (schets-, voorlopig en definitiefontwerp) te doorlopen. In deze fase wordt, van grof naar fijn, het programma van eisen vertaald in een uitvoeringsplan, waarmee aan de aannemer een opdracht verstrekt kan worden. De verwachte omvang van de kosten bedraagt €1.800.000- (12% van de totale investering). Wij stellen daarom aan uw raad voor om hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen. De verwachte structurele lasten van de voorbereidingskosten bedragen circa €76.500- en worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. De voorbereidingskosten maken deel uit van de totale investering van de circulariteitshub, waarvan de kosten gedekt worden uit de afvalstoffenheffing.

Het krediet leidt tot de volgende begrotingswijziging:

Begrotingswijziging Investerings						
Circulariteitshub Gemeente Groningen						
Betrokken directie(s)	Stadsbeheer					
Naam voorstel	Circulariteitshub Gemeente Groningen					
Looptijd	2024					
Financiële begrotingswijziging						Bedragen x 1.000 euro
Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo te activeren
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	02 Leefomgeving en Veiligheid	Dir. Stadsbeheer	I	1.800.000		1.800.000
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING				1.800.000	0	1.800.000

Overige consequenties

Woonlasten

De realisatie van de C-hub zal leiden tot stijging van de afvalstoffenheffing in de toekomst met ca. €21,50 per huishouden (verwachting vanaf 2026). De effecten van de ingezette maatregelen die, net als de C-hub, ook in onze Routekaart Groningen Afvalvrij in 2030 staan, laten nu al een voordeel van ca. 1 miljoen euro op de afvalverwerkingskosten zien, wat neerkomt op €8,30 per huishouden. Verwacht wordt dat de daling op de afvalverwerkingskosten doorzet. Naast dit voordeel kunnen we er ook voor kiezen om de compensabele BTW niet in het tarief afvalstoffenheffing mee te nemen. Dit zal dan leiden tot een verlaging met €5,95 per huishouden.

Compensabele BTW

Bij de invoering van het BTW-compensatiefonds (BCF¹) in 2003 zijn de gemeenten gekort in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Om deze reden werd bepaald dat gemeenten zelf de keuze maken of ze de compensabele BTW meenemen in hun tarieven. We hebben destijds ervoor gekozen om de BTW mee te nemen.

Als we voor de afvalstoffenheffing diensten of goederen inkopen, betalen wij daarover btw. Deze btw mogen we als kosten (extracomptabel) in de afvalstoffenheffing opnemen. De in de afvalstoffenheffing in rekening gebrachte BTW vloeit in principe terug naar de algemene middelen.

Conform besluit van de raad wordt jaarlijks de BTW in het tarief afvalstoffenheffing meegenomen, maar omdat het hier om een hoog en eenmalig bedrag gaat, stellen we voor om in geval van circulariteitshub af te wijken van de Financiële verordening en de BTW niet mee te nemen in het tarief afvalstoffenheffing. Hiermee zorgen we ervoor dat de woonlasten voor de inwoners minder hard stijgen. De inwoner betaalt dan vier jaar lang minder ASH (€5,95 per huishouden). Deze keuze leidt er ook toe dat in de jaren 2026 t/m 2029 geen tijdelijk voordeel is voor de algemene middelen (ca. €700.000 per jaar).

¹ De BCF werd ingericht om de BTW als factor weg te nemen in de afweging tussen uitbesteden en door eigen organisatie te laten uitvoeren.

De bovengenoemde opties leiden tot het volgende financiële beeld.

Woonlasten 2024	Stijging tarief ASH nav C-hub	Stijging tarief ASH zonder voordeel op verwerkings- kosten en niet doorberekenen van BTW	Stijging tarief afvalstoffenheffing met voordeel op verwerkingskosten en met doorberekenen BTW	Stijging tarief afvalstoffenheffing met voordeel op verwerkingskosten en niet doorberekenen van BTW
€ 1160.30	€21,50	€15,55	€13,20	€7,25
- rioolrecht € 167.10	(stijging van 1,85% tov de totale woonlasten)	(stijging van 1,34% tov de totale woonlasten)	(stijging van 1,13% tov de totale woonlasten)	(stijging van 0,6% tov de totale woonlasten)
- ASH € 373.44				
- OZB € 619.76				

Voorziening afvalstoffenheffing

Uw raad heeft 8 november 2023 bij het raadsvoorstel belastingtarieven 2024 besloten om tot 1 januari 2026 het maximumniveau van de voorziening afvalstoffenheffing van 4% van de omzet afvalstoffenheffing los te laten. De toelichting in het raadsvoorstel belastingtarieven destijds was:

We verwachten in 2023 een positief resultaat van 2,5 miljoen euro. De verwachte stand op 1 januari 2024 van de voorziening afvalstoffenheffing is 4,2 miljoen euro. We onttrekken in 2024 950 duizend euro aan de voorziening, 200 duizend euro voor dekking van de kosten van het initiatiefvoorstel afvalpreventie en 750 duizend euro om de afvalstoffenheffing te verlagen. Na onttrekking zal de verwachte stand op 1 januari 2024 van de voorziening afvalstoffenheffing 3,3 miljoen euro zijn. Uw raad heeft op 9 september 2020 besloten dat de voorziening afvalstoffenheffing maximaal 4% van de omzet afvalstoffenheffing mag zijn. Dat betekent voor 2024 een maximum hoogte van 1,6 miljoen euro. We zijn bezig met de realisatie van een circulariteits HUB, het 3e afvalbrengstation. De prognose op dit moment is dat de bouw leidt tot een kostenverhoging van de afvalstoffenheffing van circa 16 euro per huishouden. Om de stijging van het tarief afvalstoffenheffing door de realisatie van de circulariteits HUB af te vlakken willen we in de periode 2025-2026 geld onttrekken aan de voorziening afvalstoffenheffing. Om dit mogelijk te maken en daarnaast voldoende middelen in de voorziening afvalstoffenheffing over te houden voor tegenvallers stellen wij voor om tot het jaar na realisatie van de circulariteits HUB de maximum hoogte van de voorziening afvalstoffenheffing los te laten.

In dit raadsvoorstel geven we aan dat de sloopkosten en de afwaardering van de bestaande panden ad 600 duizend euro in 2025 worden gedekt uit de voorziening afvalstoffenheffing. In het raadsvoorstel afval BOR 24 stellen we voor in 2024 en 2025 627 duizend euro te onttrekken aan de voorziening afvalstoffenheffing voor de voorfinanciering van de project- en beheerkosten afval BOR 24. Dan is de verwachte stand van de voorziening na onttrekking van beide bedragen 2,1 miljoen euro.

Vervolg

Met een reservering van de locatie is de definitiefase van het project afgerond en volgen de ontwerp- en voorbereidingsfase:

- Resultaat van het Sweco-onderzoek is een conceptschetsontwerp voor de locatie (en niet de gebouwen). In de ontwerpfase worden voor zowel het buitenterrein als de gebouwen ontwerpen opgesteld in de volgorde: programma van eisen, schetsontwerp, voorlopig ontwerp en definitief ontwerp.
- Eindresultaten van de ontwerpfase zijn definitieve ontwerpen van de gebouwen en de inrichting van de locatie en een bijgestelde investerings- en exploitatieraming. In de voorbereidingsfase worden bestekken opgesteld, worden de omgevingsvergunningen aangevraagd en vindt voorbereiding van aanbesteding van de werken plaats. Tijdens de voorbereidingsfase zal de gemeenteraad een voorstel worden gedaan de C-hub te gaan realiseren en daarvoor krediet beschikbaar te stellen.

Lange Termijn Agenda

Q1 2024.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.